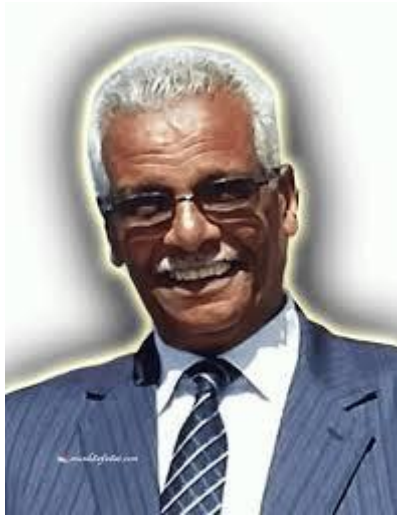

አልአሚን፡ ሰር-ዘመን እት ፈን
5ይ ክፈል

ኬትባይ፡ መስሙድ ዑብደለ (አቡ-ኩፊሕ)
መተርጅማይ፡ ዑብደለ መ/ዐሊ (መዐልም)
ኤረትርየ ሓዳስ

አልአሚን፡ ሰር-ዘመን እት ፈን
ኬትባይ፡ መስሙድ ዑብደለ (አቡ-ኩፊሕ)
መተርጅማይ፡ ዑብደለ መ/ዐሊ (መዐልም)

አልአሚን ምነ እግል ሰልፍ ወክድ ለሐልዩ ለዐለ ሐልዩት ወዝያደት ሰሚት ለዐለት ሕላዮት፡ “አነ ልብዩ ብጎህ” ለትብል ሕላዮት ፍቲ ወሻም ዐለት። ፈርያት ናይ እለ ሕላዮት እለ ህዬ ክነ ልብል፡-

አነ ልብዩ ብጎህ፡-

አነ ልብዩ ብጎህ አነ ልብዩ ብጎህ
አርኡኒተ ሐሱብኩም ወይእቀድር ሐቆህ
ወርሬሕ ዐሰር ወአርበዕ ለረአየቱ ተአጸግብ
ዕንታት መሰል ፈናጂን ኩሩይ ዲቡ ሐወጅብ
አንፍ ረዩም ወክኑን አፍህ ምን ካትም ጸብብ
ሸሊል ጋምል ሀርደበ ለጌድለቱ ለአትዕብ።

አነ ልብዩ ብጎህ አነ ልብዩ ብጎህ
አርኡኒተ ሐሱብኩም ወይቀድር ሐቆህ
ፋቲ አነ ኢትሕመውኒ ወኢትብለዎ ሰጋዬ
ፈተ ሐዳስ ኢኮኒ ወይአንበተት እብዬ
ፋቲ አነ ጅኑጁን ጀለም ትብል ለእንብዕዬ
ልርፈዕ ምንክ በሉኒ ወኢትርፈዎ ዘንብዬ።

አነ ልብልዩ ብጎህ አነ ልብዩ ብጎህ

አርኩኒተ ሐሰብኩም ወይቀድር ሐቆሀ
ኢትሕረቂ ወኢትብከይ ሰብር ወደይ ወኢትሸከይ
አሚን ህለ ግራኪ መቅጠን ዋዲ ምን መሕመይ
ምን ለሐምቅ ለአሰሚዕ ወምን ፈድብ እብ እደይ
ፈታዬ ለአተክሬ ምን አፍ ሐየት ወሀበይ
አነ ልብልዬ ብጎሀ አነ ልብዬ ብጎሀ
አርኩኒተ ሐሰብኩም ወይቀድር ሐቆሀ

መደት ሐቴ አልአሚን እት ብርጣንዩ ሐፍለት ወዴ ዐለ ውብዝሓም ውላድ ትግሬ ማጽአም ዐለው። ሐር አልአሚን ምን ሐምመ እት ዕያደት ገንሐው ወልትሃጀኮ ምስሉ ዐለው። ለወክድ ለሀይ ዎርት ምነ ምን መስር መጽአም ለዐለው ደረሰ። ክሎም ደረሰ ክምሰል ለሐሹሙ ወሐልየቱ ክም ፈቱ ሸርሐ እግሉ። ምናተ ክልኦት ደረሳይ ላተ ምኑ ወምን ሐልየቱ ክምሰል ልትዐገዶ አሰእለዩ። እሊ ክምሰል ሰምዐ አልአሚን ሚቱ እት ልብል ሰኣል ክምሰል ወጀሀው እቱ። ኩሉ እግል ሸማት ለትሐለ ሐልየት አልአሚን እግል እሞም ክምሰልቱ ወእብሊቱ አልአሚን ወሐልየቱ ብዙሕ ክምሰል ኢልትረይሐ እግሉ ሐበረዩ። እሊ ክምሰል ሰምዐ አልአሚን ለነፈር ዕንዋን ናይለ ክልኦት ደረሳይ እግል ለሀቡ ተሐሰቡዩ። እግልሚ፡ ለሰብ ሚ ክምሰልቱ እግል ለአምር ሰበት ሐዘ። ላኪን ለነፈር ዕንዋን እንዴ ኢልሀይቡ አሰክ ከነደ ሳፈረ። አልአሚን እብለ ጋሪት እለ እንዴ ኢሰክብ ወክልዶል ለሓለት እግል ለአምር እት ለሐዜቱ አሰክ ቤት አማኑ ለጌሰ።

ሔልያይ አልአሚን እት ሰልፍ መሻዊር ፍኑኑ ብዙሕ መሻክል ሳድፉ ዐለ። ከሐቴ ዶል ህዳይ ገብአ ወሐር ለአዋልድ እንዴ ኢልሐልየ ትም ቤለዩ። ራየት ወለት እድሪሰ (እም አልአሚን) አፎ ኢተሐልየ ቴለተን እግለ አዋልድ። ህተን “ህይ አልአሚን ወልኪ እግል ልሕሌ እግልነ ንጸበር ህሌነ ማሚ?” ቤለያሀ። እሊ ክምሰል ሰምዐት እሙ አሰክ ወልደ እንዴ ትወለበት ሕላይ ለአምር ገብአ ምንገብእ ልሕሌ እግልክን ቴለን። እሊ ሰድ እሊ አልአሚን ሐለ እግለን ወአሰጎነኑ። እሙመ ከገድም ሐቆለ ሕላዩ ሰምዐት አሰናይክ ትቤ ወድሕረቱ እግልክ ህሌኮ ቴለቱ። ወእብለ ህይ ተእዩድ ወሰዳይት ዋልዳይቱ ወሐሁ መሐመድዐሊ ሓሊ ሰበት ረክቤ። ምን እሊ ወክድ እሊ ወሐር በደል እብ ሕብዔ ወክጅል እብ ረሰሚ ናዩ ምህነት እንዴ ወደዩ እግል ልሕሌ ወልሰንቄ አንቡተ።

አምዕል ሐቴ አልአሚን እት ሐፍለት እት ገዘብርሃኑ (አሰመረ) እት ለሐሌ እግል ዎርት ነፈር እለ አልአሚን ለሐልየ ሕትካተ ቤለው ቤለ ወድድ አልአሚን ሐረሸው። ህቱመ ለሀ ወለሀ እንዴ ኢደሌ ክም ሼጣን እት ልትደረክ እት አልአሚን መጸአ ወእዴ እብ እዴ አድሕድ ዋጀሀው። ሐቆ እለ አልአሚን ምን ሐልየት ሻም

ሕሳቡ እት ወዲ ውበዙሕ እት ልትደገግ መጽኦ። ወሰር ገሌ ምነ ሐልየትሉ ሻም ምንመ ሐድገዩ ሕላየት ፋጥነ ዘሀረ ላኪን ክልዶል ለሐልየ ዐለ።

አልአሚን ሕላየ እት ሙሲቀት እንዴ ኢለኣትዩ እምበል መክረፎን ለሐሌ ዐለ ወክልኤ ሞረ አድሕድ እዙብጥ እበን እንዴ ቤለ እለን ናሰእ ምሰሉ ዐለ። እግል ሰልፍ ዶል አልአሚን እብ መክሮፎን ለሐሰ እቱ ወቅት ህዬ እት አዲሱ-አበበ ምሰል ሔልያይ አቶብርሃን ሰጊድ ወአቡብከር አሸከሓይ ወግርማይ ሰለሙን ቱ። ቀደም እሊ ወቅት እሊ ህዬ ሔልያይ አልአሚን ናይ ብዕዳም ሔልየት ደግም ወናዩ ሸዕር ወሰክ ዐለ። ወሐሬ ህዬ ለእት ኤረትርዮ ሐለዩ ሐልየት ሸዕር ናይ ጃብር መሕሙድ ክምሰልሁመ ሸዕር ናይ መሕሙድ ሎቢነት ሐሌ ዐለ።

ሔልያይ አልአሚን እብ ናዩ ሸዕር ወለሐን እግል ሰልፍ ዶል ለሐለዩ ሕላየት ህዬ፡ እት ሰነት 1954 እት አሰመራ ቱ። ወሐቆ እቅባለቱ ምን አዲሱ-አበባ ቱ ለሐለዩ ወመአንበቲሁ ክምሰል እሊ ልብል ዐለ። “ሸሊል ጋምል ግሬነ፡ ልብዬ አዶረቱ ምንኬነ”

እተ ወቅት ለህይ አዳም እብ ብዘሐ ሐልየት ሱዳን ደግም ዐለ ወእሊ ህዬ አልአሚን ፈትዩ ይዐለ። እተ ወቅት ለህይ አልአሚን እተ ብዘሐ መትሃግየት ትግራይት ለብእተ መዲነት ከረን ሐፍለት ወደ። ሰኒ ከብቱ ምን ሸባብለ ወቅት ለህይ ረክበ። ፈጅራተ አልአሚን እት ሱግ ከረን እት ልትዳወር መርሐም መሐመድ ኑር ድራር ወህቱ ሰደፍ ትዋጀህው። ክምሰል ትዋጀህው እብ ናዩ ሐልየት ክምሰል ተዐጀበ ወትለወቀ ወሰእየት እት ሙሰተቅበል ክምሰል ቡ ደግመ እግሉ።

አልአሚን ልሰዕ ንኡሽ ዲብ እንቱቱ ዋልዳዩ ለትረሐመ። እብሊ ሰብብ እሊ ህዬ እግል ሰዳይት ዓይለቱ ብዙሕ ለዐል ወተሐት ልብል ክምሰል ዐለ እተ ሐልፈት ጥብዓትነ ዛክራም ዐልነ። ዶል ምሰል ህኑድ ሸቄ ወዶልመ ምሰል ምስተውርድ ሰዑዲ ዐሊ አልቃሚዲ ዶልመ ዲብ ሸዋሬዕ ዲብ ለአንጎጌ ሐለዋት ወጠዓሚየት ለአዘቤ ክም ዐለ ዘክር።

አልአሚን ሐቆ እሊ ህዬ ምግያሰ አሰክ አቶብዩ እት ፈክር መጽኦ። ቀደም ግያሰ አልአሚን ብእሰ ሕቱ አሰክ አቶብዩ ሱፋር ሰበት ዐለ፡ ህቱመ መናበረቱ ወመናበረት ዐዱ እግል ለአሰኔ አሰክ አቶብዩ ሰፈር ቀሰደ። እለ ፍክረት እለ ምሴ ወፈጅር እት ሐንገል አልአሚን እት እንተ ብእሰ ሕቱመ ልኡክ ለአከ “ወሸቁል ራክብ እግልከ ህሌኮ አጊድ ምጸእ” ለልብል ጀዋብ ነድኦ እቱ። እሊ ጀዋብ እሊ እት እዴ አልአሚን ክም በጽሐ፡ አልአሚን ሰላዲ እግል ሰፈር ለትገብእ እግሉ ሐግለ ወእግለ ወዴ ወበሰር ቀወ። እብሊ ሕዩር እት እንቱ እሊት ሐቱ ምን አቶብዩ እግል ህዳይ አቃርብ ትሕደር ማጸኣት ለዐለት እግለ ረክበ ወህተ ምሰለ እግል ትንሰኡ ክምሰል ትቀድር ወሰላዲ መዋሰላትመ ኖሰ እግል ትድፈዕ እግሉ ክምሰል ትቀድር አሰአለቱ። ላኪን ህቱ መኪነት እግል ልሕዜ እግሎም ክምሰል ቦም አፍሀመቱ። አልአሚን

ዋፈቀ ወእግል ሓዘ መኪነት ተሐት ወለዐል ትገራጠጠ። እለ እሲት እለ እተ ሐልፈ ሰኖታት ሕርየት ለቅሩብ እግል ናይብ መሐርር ጀሪደት እርትርየ አልሓደስ ለዐለ እስታዝ መሐመድኑር ሰዲድ አዳሙተ። ለወክድ አልአሚን ለዐለ እግሉ ማል 15 ብር ሌጣቱ።

አልአሚን እግል መኪነት ልትጀረስ ሐቆለ ጸንሐ እት ደንጎበ ጸጋይ ለልትበሀል ሰዋግ ረክበ ወምሰሉ እት መዋፈቀት በጽሐው። ወአምዕል ሰፈር እንዴ ሐደደው ሰፈር አስክ አዲስ-አበበ ጽቤሕ ምድር ሰፈርም አንበተው። እብ ገበይ ሰንዐ። ዐዲግራት። መቀሌ ናይ ክልኤ ዮም ሰፈር አተላለው። ሐቆ ዐዲ-ግራት በጽሐው አልአሚን አስክለ ሰዋግ እንዴ ትወለበ እግል ቀብር አሕመድ አልነጋሽ ልትዛየሮ እግል ልትጸበሮም ትሰአለዩ። ህቱመ በዲር እበ እግሎም ወሐር ህዩ እግል ልሸፈጎ ትፋነዮም ወአጀዘ እግሎም። ወእግሆም አልአሚን እብ ሸፋግ ትዛየረ ወክልኤ ርክዐት እንዴ ትሰለ ምሰለ ምሰሉ ጋይሰት ዐለት እሲት አቅበለው። ሐቆ ዝያረት ቀብር አሕመድ ነጋሽ ሰፈርም አስክ መዲነት ደሴ ገብአ።

እት መዲነት ደሴ ሐቆለ በጽሐው ለእሲት እግሉ ሰዋግ ግሩሽ ሀበቱ። ወአልአሚን ምሰለ እንዴ ነስኦቱ አስክ ሰለሰ ዮም ምሰሎም ዓረፈ ወመዲነት ደሴ ትዛወረ። ደሴ ዐባይ መዲነት ወሰኒ ዕምርት ዐለት። ብዝሓም ውላድ ዐደ ክምሰል ከረ ዓምር ኬክየ ውብዕዳም ትጃር ዐለው እተ። ሐቆ ዕርፍ ሰለሰ ዮም ለእሲት ወልደ እንዴ ለአከት ተዝከረት አቅረጨው እግሉ ከአዜመ ምን ደሴ አስክ አዲስ-አበበ አተላለው። እት አዲስ-አበበ አልአሚን እምበል ዐድ ኬክየ ምርት ለልአምሩ ደዐለ። ዐድ ኬክየመ እብ አምር ቀርበት ሌጠ እንዴ ኢገብእ። እብ ምን ኤረትርየ ማጽአም ወመትሃግየት ትግራይት ቶም እበ ልብል መፍሁም ሌጣቱ።

ዐድ ኬክየ እግል አልአሚን ኩብቴ ናይረት ወደው እግሉ። አልአሚን እብ ክሱስ ሰቃፈት ሐብሬ ሰበት ኢልሐዜ። መዲነት አዲስ-አበበ ሰኒ እንዴ ወደ እት ሸንን ትዳወረ እተ። ወአምዕል ጅምዐት እተ ዐቢ መሰግድ (ጃምዕ አልአንዋር) እብ ሚዛንየት ኬኪየ ለትበነ መሰግድቱ እቱ ትሰለ። እተ ወቅት ለሀይ እት አዲስ-አበበ ኤረትርየን ብዝሓም ትጃር ዐለው። እት መጃል ሰያሰትመ ምንገብእ። ገሌ ስሙያም ሰብ ሰልጠት ዐለው። ክምሰል ከረ ሰዩም ሐረጎት ሐምስ አው አርበዕ ዐማረት መልክ ዐለ። እግል ንጉስ ሀይለስላሴ ህዩ ወለት ወለቱ ሃዲ ዐለ።

አልአሚን ሐቆ ዕርፍ ወመትዛያሩ መዲነት አዲስ-አበበ። አስክ ዐድ ሕቱ ገብአ ሰፈሩ። ወምን አዲስ-አበበ ዐድ ኬኪየ ሳረሐው። አስክ ናዝሬት ወምን አስክ ጎገ እብ ሓፍለት ንኢሽ በጽሐ። ሐቆ በጽሐ ብእስ ሕቱ ለእግሉ ሉኩዩ ዐለ ሸቁል ህቱ ክምሰል ተአከረ ውብዕድ ነፈር ክምሰል አተዩ አሰአለዩ። አዜ ህዩ በክቱ እግል ልጸበር አፍሀመዩ። አልአሚን ምሰል ሕቱ ዓረፈ ወቴለል ዐድም ደግመ እግሉ።

እሊ ወቅት እሊ ሐቲ ሸሪከት እብ ሐድ 350 ሚልዮን ዶላር አምሪካ ሰድ ከርሀበት ሸቁል እምብትት ዐለት። ወለ ናይ እሊ ሸሪከት ሙዲር ህዩ ኢጣሊቱ ለዐለ።

ወእሲቱ መወለደ ኤሪትርያት ምን ቆምየት ብሌንተ። ከአሰልፍ አልአሚን እት መጽእ እቶም መጸአ ወህቶም ወድ ዑብዱለጢፍ እንተ ቤለው ከሰኒ ተሐደረዉ። ፈጅራተ አልአሚን አመት ሸቁል እግል ሊዬ አሰክለ ሸሪከት ጌሰ። አልአሚን ህዩ ፈሴሕ ወአምር ሰበት ዐለ አጊድ ምሰል አዳም ልትአመር ወሸቅልመ እብ ሸፋግ ልፍህሙ ለዐለ ሰቁፍ ነፈርቱ ለዐለ